

Distinctio

I.

Incipiunt casus et notabilia decretorum
Reuerendissimi magistri Bartholomei bri-
tiensis.

Boniam suffragan tib' antiquor' labo-

ribus minores possunt interdum perspicac-
tius intueri. et quia per studium exercitium
scientia recipit incrementum et semper in melius
resflorescit. Idcirco ego Bartholomeus bri-
tiensis. inter studentes Bononiensium. minimus ca-
sus decreto et quondam a benevolentano proposi-
tos per modulo scientie mee duxi in melius
reformandos. Nam ubi corrupti fuerant
scriptorum vicio eos diligenter correxi ubi
defectum patiebantur supplui. vel litteram
pleniorem comprehendendo: vel casus ponendo
ubi positi non fuerant cum hoc necessariis
videbat. et ubi linia correctionis in aliquo
indigebant. put creator omnium mihi con-
cessit in melius mutantur. litteras apertius
imitando. et maxime in legibus ubi in quis-
busdam locis correctio necessaria videbat
non interposui verba falerata que metes au-
dientium non illustrat. immo devianta tra-
mite veritatis. hoc fecisse vana ostentatio.
et sine aliqua confusione ad honores omnipotens
dei et studentium modum et hono-
rem. et in quibusdam locis litteram brevius
ter exponendo ubi valde difficilis videbat
Posito igitur casu partes ubi incipient le-
gendo littera assignabis nec in positione ca-
sus dices ubi prima pars incipiat vel secunda.

Constitutio

nus. Casus istes sic ponit
Dicit enim hic quod duo sunt
in istra parte que genus huma-
num regit et gubernat. scilicet ins-
titutum naturale et consuetudine sive mos. Jus natura-
le est quod in lege et in euangelio continetur quo ius
requisitum iubetur alii facere quod sibi vult fieri
et hoc prohibetur alii inferre quod sibi nolit fieri.
Et hoc probatur auctoritate Christi dicentis. omnia quecunq[ue] et cetera.

Distinctio. I.

Mores leges

Capitulo istud
dividitur in tres partes. In prima parte
dicitur quod leges aliae sunt divine. aliae humanae.
divine natura: humane autem moribus continentur.
et quia mores hominum sunt diversi per quos
humane leges statuuntur. ideo humanae leges
discrepant. quoniam aliae aliis placent et aliae
aliis. In secunda parte dicitur quod hoc nomine
fas. lex divina. hoc nomine ius. lex humana
continetur. In tercia parte dicitur quod transire
per agrum alienum. fas est. id est. iure divino per-
mittitur. ius autem non est: id est: non per-
mittitur iure humano. secunda pars incipit
ibidem fas. In tercia ibi transire.

¶. Ex his Concludit gratianus exposito
pradicto capitulo differen-
tiam esse inter legem divinam et legem huma-
nam. cum omne quod fas est nomine divine vel
naturalis legis intelligatur. Homine vero le-
gis humane mores scripti et traditi intel-
ligantur. Infine dicitur quod ius est generale no-
men multas continens species et hoc probatur per
sequentia. Casus autem trium capitulorum
planus est: et per te videbis.

Consuetudo

Capitulo istud
dividitur in tres
partes. In prima parte ponitur definitio consue-
tudinis que talis est. Consuetudo est ius
quod datum est. In secunda parte que incipit ibi
¶. Nec differt. dicitur quod non refert utrum co-
suetudo sit scripta an sola ratione: id est: si
ne scriptura constat quoniae et legem ratione com-
mendat. In tercia parte que incipit ibi. Por-
ro. dicitur quod lex est ratio. quia ratione han-
bet. et consuetudo erit lex: id est: seruabit per le-
gum. et consuetudo erit lex: id est: seruabit per le-

a z

